

Libertatea

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. EMINESCU No. 7
TELEFON 17:17

ZIAR DE INFORMAȚIE ȘI LUPTA SOCIALISTA
FONDATOR: GH. VOȘTINAR

Abonamente: Lunar, lei 4500. Pentru
membri P.S.D. lei 4000. Pentru auto
rități și întreprinderi anuale: 120000

23 AUGUST

PIATRA DE HOTAR A DEMOCRATIEI MUNCITOREȘTI

de D. Macean

Prin înlăturarea dictaturii lui Ion Antonescu și a clicheelor, la 23 August 1944, nu s'a înlăturat numai o dictatură odioasă care a servit interesele imperialismului hitlerist contra intereselor poporului român, n'a fost numai o schimbare de poziție în

Pe ruinele provocate de război și pe ruinele sistemului de producție capitalist exploatare și imperialist provocător de crize economice, mizerie socială și războaie, trebuie să clădim o nouă ordine economică-socială, care are la temelie sa principiul solidarității, al muncii creatoare și productive.

MUNCA TREBUE SĂ AIBE PRIORITATE FAȚĂ DE CAPITAL. CARE EL INSUȘI ESTE UN PRODUS AL MUNCII.

Munca fizică și intelectuală trebuie să fie apreciată, respectată și retribuită, în raport cu valoarea, rolul și importanța pe care o are în producție, în colectivitate, în viața de toate zilele.

Dela extrema stângă și până la extrema dreaptă, toată lumea este de acord că numai prin muncă creatoare și productivă, prin intensificarea producției agricole și industriale și prin cea mai justă împărțire a bunurilor produse, se poate ridica nivelul de trai și de cultură. (Cultura fiind în raport direct cu starea materială a celor ce muncesc.)

De altfel, nici nu trebuie să fie cineva un mare savant, ca să înțeleagă acest lucru. Dacă sunt totuși deosebiri de vederi pe această temă, sunt numai în ceea ce privește metodele și mijloacele prin care se poate atinge acest scop.

Sunt unii (istoricii) care susțin, că prin economie liberă și prin concurență liberă se poate atinge acest scop.

După economia feudală, economia liberă, prin concurență liberă a făcut progrese și realizări foarte însemnate în domeniul economic și tehnic, pe care nimeni nu le poate contesta. Mai târziu însă, întreprinderile industriale și comerciale și o parte din agricultură, au înlăturat concurența, organizându-se în trusturi și cartele, urmărind un singur scop și anume: realizarea de câștigi cât mai mari, acumulând averi fabuloase despre care nu aveau să dea socoteală nimănui și toate acestea în detrimentul celor ce munceau și în dauna consumatorilor. Muncitorul, jă-

mersul cel mai crâncen, cel mai sângeros și cel mai criminal războiu din istoria omenirii, n'a fost numai o schimbare în politica externă a României, CI A FOST ȘI TREBUE SĂ FIE O SCHIMBARE RADICALĂ ÎN POLITICA INTERNĂ ȘI SOCIALĂ A ȚĂRII NOASTRE.

ranul și intelectualul, după ce a fost odată exploatat ca factor productiv, a doua oară a fost exploatat în calitate de consumator.

Aceste organizații industriale, comerciale și bancare, au devenit atât de puternice, încât însăși existența guvernelor depindea de bunăvoința lor. Și în epoca tehnicii moderne, a culturii și a civilizației cu care ne mândrim atât de mult, răsplata muncii a depins de un singur factor: de bunăvoința cartelelor. Muncitorii și funcționarii lucrau pentru salarii care nu le acopereau nici cele mai arzătoare necesități. Prețul produselor agricole și industriale, ca și prețul muncii, era fixat tot de cartele, care însă nu erau în raport unele cu altele. Asifel s'a produs o scădere a consumului, și ca urmare lipsa de lucru, concedieri, șomaj și mizerie. Muncitorii țărani și intelectuali, sclavi moderni ai sistemului capitalist, își ofereau brațele de muncă la porțile fabricilor, la moșieri și la birouri, pe prețuri înjositoare. Și nu li s'a dat posibilitatea ca prin muncă cinstită și productivă să ajungă la o bucată de pâine. Bărbați și femei — și îndeosebi femei — erau constrânse la umilinți nedemne pentru a avea posibilitatea de a munci, de a produce, de a fi un element folositor colectivității. Prin creșterea lipsei de lucru, a șomajului și a mizeriei, s'a creat un teren prielnic pentru dezvoltarea corupției și prostituției fizice și intelectuale, a tuberculozei, a pelagrei, și a altor boli sociale.

Guvernele respective nu au luat măsuri de îndreptare pentru simplul motiv, că însăși membrii guvernelor erau exploatare și poporului muncitor, care făceau parte direct sau indirect din aceste cartele. Și totuși nu aceste sunt crimele cele mai mari ale „liberalismului” economic al istoricilor. Crima cea mai mare este că au exploatat totdeauna sentimentele naționale și patriotice ale poporului în interesul lor egoist și criminal de clasă. Au instigat la ura de rasă și de naționalitate, au pregătit spirital și moralicește războiul, care a provocat atâtea lipsuri, atâtea cruzimi, atâtea crime și suferinți fizice și sufletești.

După 23 August 1944 „istoricii”, partidul național liberal, exponentul capitalului bancar și industrial, și al marilor moșieri și partidul național - țărănesc, care în timpul cât a guvernat, a demonstrat o de atâtea ori, la Lupeni, Timișoara, Grivița, Arad, Oradea, etc., că sunt exponenții exploatare și nu ai poporului oprit și exploatat. Aceste partide „istorice”, au voit să instaleze prin Aldea, Rădescu, etc, acel regim „liberal” dinainte de război în care muncitorul era considerat ca un simplu instrument de exploatare, în care conducătorii organizațiilor profesionale muncitorești erau mereu urmăriți, persecutați și doținuși. Și după un arest preventiv de 5—5 luni, s'a „constatat” lipsa de viață și a lor. Iar acel care au luat parte la vreo ședință „conspirativă”, „comunistă”, aceia cari ani de zile au înfundat temnițele umede și întunecate ale burgheziei românești mulți dintre ei, au murit în urma tratamentului barbar ce li s'a aplicat: celula H, etc. Alții erau transportați pe picioare, dela o temniță la alta cu cătușe la mâni și la picioare și au „încercat să fugă” fiind împușcați din spate.

Și mai și așa aniversări muncitorești, conducătorii muncitorilor erau cu 4—5 zile înainte, deținuși din precauțiune și pentru o mai mare siguranță.

Toate aceste în numele „liberalismului” și a „democrației” istoricilor. . . .

După acest războiu crâncen și distrugător de bunuri materiale și morale, care a provocat atâtea cruzimi, atâtea suferinți fizice și sufletești, marea majoritate a poporului dorește un progres economic, social și cultural, fără sguđuire, fără violențe și fără suferințe. Dorește ca prin evoluție prin reforme sociale, să ajungă la mai bine. Realizarea acestor reforme le așteaptă în primul rând dela Partidul Social-Democrat, care a dus întotdeauna o luptă înverșunată împotriva războaielor, împotriva privilegiilor, împotriva exploatare și împotriva tuturor nedreptăților. Numărul membrilor din partid a crescut considerabil în ultimul timp. Și numărul prietenilor și simpatizanților este și mai mare în setele noastre, după cum s'a constatat cu ocazia deplasărilor în județ. Prietenii și simpatizanții noștri trebuie însă să vină alături de noi, să lupte alături de noi, pentru că, cu cât vom fi mai mulți

și bine organizați și mai activi, cu atât lupta va fi mai ușoară și succesul mai sigur.

Iar în ce privește pe acei cu privilegii, care au trăit și trăiesc în belșug și desfrâu din munca și sudoarea altora, știm că nu vor renunța la aceste privilegii și vor încerca pe toate căile și prin toate mijloacele să restaureze acel regim în care muncitorul și țărănul a fost un simplu instrument de exploatare în timp de pace și carne de tun în timp de război.

Partidul Social Democrat Român nu va comite greșala pe care a comis-o Partidul social-democrat din Germania după războiul din 1914—1918, care a și nutrit moșii la forme reformiste, în timp ce reacțiunea sub masca național-socialismului s'a folosit de libertățile democrației, pentru a înlătura democrația și a instaura cea mai sângeroasă și cea mai criminală dictatură, Partidul social-democrat român, în cadrul Frontului Unic Muncitoresc, va recurge la acțiuni revoluționare, dacă se va încerca, sub orice formă, să se restaureze „liberalismul” cartelelor și a trusturilor.

ACESTA ESTE SENSUL ȘI SEMNIFICAȚIA ZILEI DE 23 AUGUST.

O școală nouă: Gimnaziul unic

— Ce este și ce scop urmărește? —

de prof. Vasile Suciu

Ministeriatul Dnui Ștefan Voitec e legat de două mari reforme culturale: alfabetizarea maselor și școala secundară unică. Tara noastră, între cele dintâi țări din Europa, a legiferat încă la 1864 obligativitatea și gratuitatea învățământului primar. Intenționând să răspândească știința de carte în masele largi ale poporului, guvernele noastre au rămas la dorință, căci deși principiile democratice amintite s'au decretat și în celelalte legi de învățământ, numărul crescând al analfabeților a demonstrat imperfecțiunea legilor, care prin măsura polițienească — neducătoare la scop — a căutat să propage cultura în viața satelor. Constatând aceste creștări de conștiință inoperantă a legilor, datorită cărora în Tara noastră din fiecare 100 locuitori abia 57 știu citi și scrie, restul de 43 trăiește în neștiință, dl. ministru Voitec în toamna anului 1945 a început o campanie viguroasă pentru combaterea analfabetismului. Campania aceasta, ale cărei rezultate ne sunt încă necunoscute, se cere continuată și intensificată.

O altă reformă ivită din concepția democratică a guvernului a fost înființarea gimnaziului unic, atașând diferitelor feluri de școli secundare: licee teoretice, licee comerciale, industriale, școli normale, o singură bază, o singură școală secundară de 3 ani, după absolvirea căreia elevul poate urma în cursul superior al școlilor teoretice sau practice, sau poate rămâne în agricultură sau în industrie.

Elevul de la orașe și sate va avea să urmeze, în mod obligatoriu, după terminarea celor patru clase primare, încă trei ani de gimnaziu unic, școală care va lua ființă în toate comunele urbane și rurale. Școala aceasta vrea cum spune dl. ministru al educației — „să dea puțința ca din vastul rezervor al vigoarei și inteligenței românești să se ridice spre treapta superioară de cultură, cât mai multe elemente dotate, până acum înăbușite la coarnele plugului, la păscutul vitei sau în exploatarea atelierelor, uzinelor și birourilor.”

Odată inițiată această reformă de mare concepție, a fost aplicată în scurt timp. S'a întocmit orarul clasei I și programa materiilor ce se vor preda în acea clasă. În urma grabei, cu care s'au efectuat lucrările de în-

ființare a gimnaziului, orarul lecțiilor a fost fixat la 32 ore săptămânal în loc de cel mult 30 ore, ca elevii proveniți din alte localități să poată pleca acasă după cele 5 ore de curs zilnice.

Ar fi greu să ne pronunțăm asupra programei materiilor de studiu ce se vor preda în școală, fiind publicată numai partea care privește clasa I. Acea parte are multe părți comune și înclină spre teoreticismul liceelor, care suferă de un excesivism de literatură și umanism în detrimentul practicului. De exemplu elevul de clasa I are două manuale de istorie, la geografie învață despre America, Africa, Australia în loc de Europa sau tocmai de România, noțiuni mai apropiate inteligenței școlarului. Sunt mărunte scăpări de vedere, incorecte unele în ceput, care scăpări pot fi îndreptate, când se va definiția lucrarea concepută construcția întregului ciclu școlar.

Pentru județul Arad, care, fiind motorul tuturor mișcărilor culturale din trecut, are vechi tradiții culturale, constituie o mândrie faptul că, deși în Septembrie 1945 gimnaziul unic a luat ființă cu caracter obligatoriu numai în centrele urbane, afară de clasele unice de la toate școlile secundare din Arad, nu mai există clase unice în cartierul Grădiște, Micălața și Seșea ale municipiului Arad, apoi în comunele Pecica, Săvărsin, Cermeiu, Seitin, Siria, Pâncoța, Sântana, Sebiș, Hălmagiu, Chișineu Criș, Buțeni, Nădlac (secție română și slovacă), Semlac, Rovine, Ișeu, Bocsig, Gurahont, Covășin, adică în 18 comune, până când în județul Timiș numai în 8 comune au fost clase unice de sine stătătoare.

Nu se știe dacă situația grea financiară a țării noastre va permite atingerea scopului integral al acestei instituții, de a generaliza gimnaziul unic încă de acum în toată țara, un lucru rămâne bine fixat din partea Ministerului educației naționale, că acolo, unde au funcționat clase unice în anul școlar 1945-46, cu 1 Septembrie 1946 se vor deschide în continuare clasele II.

Apăsarea ce exercită urmele funeste ale războiului trecut, asupra sufletelor, păstrează o rezervă în acțiunile de a întreprinde ceva de proporții mai mari. Acest spirit de oboseală împreună cu o oarecare inerție ne ex-

plică pentru ce n'a început o campanie serioasă pe țară pentru construirea imobilelor școlare care să adăpostească noua școală a maselor populare.

Dacă gimnaziul unic va mai avea de suferit din lipsa acestor localuri, apoi reforma guvernului va produce roade îmbelșugate, pentru că sufletul dascălului care conduce școala, dă conținut viu literelor de legi și regulamente, biruind toate dificultățile ce se ivesc în drumul progresului. Și acel suflet cuprinde energii nebănuite când munceste pentru culturalizarea poporului, fie că i-a liberat diploma de profesie o facultate universitară sau numai o școală normală de formare.

Lupta continuă

Ziua de 23 August 1944, când poporul român a dărâmat regimul de tiranie care-l ținea încătușat și s'a alăturat Națiunilor Unite în lupta pe care o ducea împotriva fascismului internațional, a fost interpretată în două feluri. După tabăra în care se găsește acei ce caută să-i deslușească însemnătatea.

Unii, asupritorii de totdeauna ai acestui popor, exploataorii până la sânge ai acestuia, grupați mai cu seamă în acele asociații pentru jefuirea poporului și țării românești, cunoscute sub numele de partide istorice au socotit că schimbările de la 23 August pot fi încadrate în acele perioade schimbări de guvern atât de obișnuite în această țară.

Între timp, regimurile de dictatură ale lui Carol al II-lea și Antonescu, nu i-au stârnit prea mult. Călcile exploatare, marii moșieri și totii acei ce se găseau în spațiile acestor partide au putut să-și facă interesele tot așa de bine ca și înainte. Ba, date fiind împrejurările războiului, mai bine ca înainte. Nemulțumiri prea mari n'au avut. Doar dacă o anumită clientelă electorală se vedea nedreptățită prin alungarea de la posturile de conducere ale țării. Răsturnarea dictaturii antonesciene li se înfățișa ca cea mai nimerită ocazie de a fi „repuși în drepturile uzurpate”. Rotativa trebuia repusă în funcție. Tara urma să fie cârmuită din nou de vechii și „incercați” ei conducători, după sistemele și metodele cunoscute.

Cu exploatarea nemiloasă a țăraniilor și muncitorilor, cu alegerile falsificate, cu interzicerea dreptului la organizare, cuvânt, presă, etc. și dacă s'ar putea cu noui 1907, 13 Decembrie, Lupeni, Grișița etc.

Masele muncitoare au înțeles însă altfel. Ele și-au dat seama că regimul de tiranie al lui Antonescu, cu urmările lui nenorocite n'a fost o întâmplare el a fost ultima verigă și consecință logică a regimurilor de falsă democrație care ne-au cârmuit sub diverse etichete în ultima sută de ani.

Masele muncitoare care au simțit pe pielea lor consecințele dictaturii, care au udat cu sângele lor câmpurile

Căile ferate Arad-Podgoria

În sistemul de transport al călătorilor și de circulație a mărfurilor, Căile Ferate Electrice Arad-Podgoria îndeplinesc un important rol, care trebuie sprijinit și înțeles de întreaga opinie publică. Aceasta cu atât mai mult cu cât, în ciuda scumpetei materialelor și a cheltuielilor de regie, societatea oferă un mijloc ieftin și rapid de deplasare în comunele din Podgorie.

Deși lipsa cărbunilor este acută în toate ramurile industriei, Căile Ferate Electrice și-au asigurat din timp curentul, astfel că niciodată nu s'a înregistrat o sistare a circulației.

Nu s'a cerut din partea publicului decât înțelegere față de greutate. Și mulți au înțeles aceasta, fiindcă își dau seama de importanța primordială a acestui mijloc modern de deplasare.

de luptă, știu, că fără concursul partidelor istorice, fascismul nu s'ar fi înscăunat și nu s'ar fi putut menține în această țară.

Masele muncitoare răsturnând dictatura fățișă a lui Antonescu, au făcut-o nu pentru a instaura o nouă dictatură de astădată deghizată și cu diverse vestimente democratice, ci cu dorința și hotărârea neclintită de a instaura un regim de democrație reală care să asigure fiecărui cetățean libertatea, pacea, buna stare.

Masele muncitoare au înțeles că trebuie instaurat un regim care să conțină reînnoirea la trecutul blestemat în care au crescut toate lighioanele fasciste, legionare etc.

De aceea, stând de veghe ca victoria de la 23 August să nu le fie furată luptând pentru desăvârșirea ei, ele au obținut marșul succes de la 6 Martie 1945, când la cârma țării a fost instalat un guvern al lor. De aceea, ele nu se culcă pe laurii victoriei obținute și conștiente că reacțiunea stă la pândă pentru a-și recăștiga pozițiile pierdute, duc o luptă de zi de zi pentru înțelegerea, consolidarea și cuțuirea de nouă poziții.

A doua aniversare a zilei de 23 August, ne găsește în plină campanie electorală. Forțele democratice din această țară luptă nu numai pentru obținerea unui număr mai mare de locuri în viitorul Parlament ci pentru însuși viitorul democrației în această țară. Lupta pentru victoria în alegerile a B.P.D., este continuarea luptei a cărei prim succes a fost victoria de la 23 August 1944. Iată de ce trebuie să luptăm ca această victorie să fie cât mai desăvârșită.

M. Băcăuanu

FABRICA
**de Impletituri și
Tricotaje S. A.**
ARAD.

CREDITUL PENTRU
INTREPRINDERI
ELECTRICE

**Uzina
Electrică**
ARAD.

ALBIIURI BĂRBĂTESTI
elegante și frumoase

La Rex

Arad, str. Eminescu No. 12.

»Sylvia«

SZEKELY GHEORGHE

Intreprindere pt. valorificarea lemnului, Arad,
Blv. Elisabeta 10. Tel. 22-87.

Aurel Popescu
măruntșuri, modă
Str. Meșianu 2.

FABRICA DE LICHEUR
„ZWACK“
Arad, Str. Mircea Stănescu 1-3.
Telefon: 15-06

Evoluția Turciei: Dictatură sau democrație ?

Turcia, această țară despre care în cursul războiului s'a vorbit atât de puțin, ocupă astăzi un loc însemnat în preocupările internaționale.

Velul tăcerii, care a plutit în jurul Turciei în decursul războiului, începe să se risipească și multe amănunte, care au darul de a lămurii atitudinea Turciei din timpul războiului, ies la iveală. Astfel s'a putut constata că de fapt, Turcia a mizat pe 2 cărți: atât pe anglo-americieni, cât și pe nemți. Diplomația turcă, foarte iscusită, a reușit să se strecoare între cele două blocuri opuse, nepromitând nimănui nimic, dar profitând de situație. Turcia a închis ochii în 1942, când o flotă de război germană a trecut prin strâmtoari, — travestită în flotă comercială — pentru a ataca Crimeea, dar în 1943, când și seama că roata norocului înclină spre aliați, tratează cu Winston Churchill, care sosește la Adana, pentru a se sfătui cu İsmet İnönü, președintele Turciei. Totuși nimic nu se întâmplă și ambasadorul german la Ankara, von Pappen respiră ușurat. Într-un timp însă, nemții sunt gonțiți din Africa și pericolului atacului german prin încercuire — dela nord prin Bulgaria și Grecia, iar dela sud prin țările arabe — nu mai prezintă actualitate. Astfel în anul 1944, în alinul victoriei, Turcia declară războiul Germaniei cu vădită intenție de a beneficia de roadele victoriei, fără a fi luptat pentru ea, căci după cum se știe declarația de război a rămas simbolică — armata turcă neluând parte la operațiunile.

După terminarea războiului, orientarea externă a Turciei este anglofilă, dar în același timp anti-sovietică. În materie de politică internă, o înceată transformare este în curs de perfecționare. După primul război mondial, Kemal Atatürk, modernizatorul Turciei, a răsturnat dinastia sultanilor și a întemeiat republica turcă, instaurând la conducerea ei partidul republican al poporului fondat de dânsul. În acel timp, acest partid era revoluționar, deoarece a răsturnat mentalitatea seculară a turcilor, a șters toate legiurile demodate, a eliberat femeia de sclavajul voalului și a introdus legi noi, corespunzătoare spiritului modern. De atunci însă au trecut 25 de ani și cum

lumea nu stă pe loc, ci se perfectează mereu, — multe legi bune pe vremuri, au ajuns rele astăzi, iar ordinea socială revoluționată, atunci, are azi nevoie de noi îmbunătățiri. Partidul republican al poporului, odinioară stegar al ideilor progresiste — ca și partidul național jărănesc la noi — și-a pierdut dinamismul și reprezintă azi conservatorismul în viața politică a Turciei —

După 25 de ani de dictatură a unui singur partid, s'a simțit nevoia înființării unor noi partide de opoziție, pentru a face față cerințelor democrației. Astfel în scurt timp au luat ființă două partide mai însemnate: cel democrat și cel social democrat. Partidul comunist n'a fost autorizat să funcționeze, astfel că lucrează mai departe în ilegalitate. Arena politică a Turciei s'a populat și prezintă nuanțele cunoscute în toată lumea: dreapta reprezentată de partidul republican al poporului, care fiind la guvern are în mână sa toată armata și întreaga oștire a funcționarilor publici; centrul reprezentat de partidul democrat de sub conducerea bogătașului Djellal Bayar cu tendințe burghezo-liberale, care se sprijină pe mica burghezie, iar stânga reprezentată prin partidul social-democrat, prezidat de Cemil Altai, care are uriașă și greaua misiune de a trezi conștiința de clasă a muncitorilor turcești până acum inconștientă, astfel că în prezent partidul încă nu poate conta pe succes.

Libertatea politică este îngădită, fapt care s'a văzut și din desființarea partidului social democrat — curând după înființare — pentru că conform principiilor socialiste de internaționalism, a luat legătura cu partidele socialiste din restul lumii. Azi partidul social democrat este din nou autorizat să funcționeze. Primele alegeri după război au fost atât de scandalos falsificate, încât guvernul a fost nevoit să le declare nule și să fixeze un nou termen pentru alegeri. Acestea s'au ținut în luna Iulie cu bruscarea libertății de acțiune a opoziției, cu teroare, bătăi și omoruri politice, astfel că partidul democrat s'a adresat întregii lumi democrațe, arătând că alegerile au fost efectuate prin violență. Din cei 450 de deputați, 60 sunt democrați, 3 reprezintă partidele mai mici, iar restul sunt membri ai partidului republican al poporului. Totuși guvernul Saracoglu a fost nevoit să demisioneze, fiind absolut lipsit de popularitate. Noul guvern a fost format tot de partidul poporului, așa că schimbarea este doar nominală.

Problema națională este foarte complicată, adevărul fiind că numai turcii musulmani de origine turanică sunt cetățeni cu drepturi depline, restul fiind cetățeni

de mâna a doua. Kurzii din Turcia fiind în număr de 2 milioane, constituind cea mai mare minoritate a țării. Astăzi ei cer să se alipească Kurdistanului independent din nordul Persiei — provincie care a cerut protecția Azerbeigianului, adică implicit a Uniunii Sovietice. Această problemă a frontierelor cu teritoriul locuit de kurzi, constituie o problemă capitală pentru turci, care sunt stăpâniți de un puternic sentiment de naționalism. Uniunea Sovietică sprijină tendința de emancipare a kurzilor, având de gând chiar de a cere o rectificare a frontierei turco-ruse în favoarea republicii Armene din URSS. Diplomația turcă lucrează astăzi febril pentru a potoli aceste năzuințe.

Mai nou Uniunea Sovietică a cerut revizuirea tratatului de la Montreaux, încheiat în 1936 și semnat de toate statele balcanice și mediteraniene, prevăzând libertatea strâmtoarelor și acordând supravegherea lor Turciei. Rusia propune ca supravegherea să fie de-acum înaintea exercitării în comun de statele care au porturi între Marea Mediterană și Marea Neagră, adică de Rusia Turcia, România și Bulgaria. A doua dorință a Rusiei este că apărarea strâmtoarelor să fie misiunea Turciei și a Rusiei Sovietice. Numai vasele de război ale statelor susmenționate ar putea circula prin Dardanele, pe când restul țărilor ar avea dreptul de trecere numai pentru vase comerciale și sanitare. Problema va fi discutată în viitorul apropiat și rezultatul discuțiilor nu poate fi încă întrezărit. Un lucru este sigur: Turcia trebuie să continue lupta pentru progres în

cepută de Kemal Atatürk și trebuie să se familiarizeze cu noile idealuri sociale. Libertatea presei trebuie să fie totală, pentru că presa luminează opinia publică și este în același timp oglindă a acesteia.

Politica externă a Turciei trebuie să rupă cu manevrele anti-sovietice și să caute apropiere de URSS, așa cum Kemal a căutat-o la începutul prezidenției sale și a primit răspuns favorabil dela tânărul stat sovietic. Turcia trebuie să concluzeze cu restul statelor balcanice pentru prosperitatea acestui teritoriu. Criza momentană reamintește de vremurile când această țară era „omul bolnav al Europei”.

Astăzi însă Turcia are posibilitatea de a se însănătoși și înțări. Acordând deplina libertate naționalităților conlocuitoare, găntând cele 4 libertăți: ale cuvântului, ale religiei, ale întrunirilor și ale presei, orientându-se politica externă spre țările adevărat democratice, Turcia se va reîntoarce pe drumul progresului pornit acum 25 ani, de marele om și revoluționar, care a fost Kemal Atatürk.

IVAN RADO

G. H. R A D U

Arad, str. I. Vulcan 1.
Sticlărie, porcelan, art. casnice
geamgierie și încadrare de tablouri
— Telefon: 30-82. —

C A F E A

DE PRIMA CALITATE
PROASPĂT PRAJITĂ

la Atlantica

PRĂVALIE DE CAFEĂ

— Telefon: 31-92. —

Inceput de epocă

de: Nic. Precupaș-Valahu

În viața popoarelor ca și în viața individului, sunt momente de răscruce, despăcătoare de veacuri, învâlbătoare de destin.

Sunt momente care înseamnă sfârșit și început de epocă.

Și 23 August 1944, pentru poporul român marchează tocmai începutul unei epoci, epoca libertății.

Fără 23 August 1944, poporul român muncitor și care în ciuda intensă propagandă nu avea nimic sufletesc cu cel de al treilea Reich sau cu lacheul plecat Antonescu, ar fi fost cufundat în negura timpurilor barbare și slugarnice.

Poporul călătorește în lupta pentru libertate, dealungul veacurilor zbuciumate, dornic de mai bine, de progres, de o

comunitate a unor popoare libere în acest frământat continent, poporul român s'a văzut contrar voinței lui încătușat și înjugat să tragă la carul care ducea spre prăpastie, dezastru și sfârșitul oricărei noțiuni de OM.

Teoria „rașei superioare” a „spațiului vital” și a atâtor născociri ale unei minți bolnave, poporul le-a simțit pe propria lui piele.

Incercările adevăraților patrioți, a acelor cari ascultau de șeamatul poporului au fost înăbușite în sânge, iar lanțurile reci, zângăneau la picioarele celor cari veneau să îngroașe rândurile luptătorilor pentru libertate.

Celulele erau ticsite, plozgoanele își

(Continuare în pag. 4a)

»FLORA«

FABRICA DE ROM ȘI LICHEORURI / S. A. ARAD
IN CURÂND PUNE IN VANZARE

VERMOUTH

MALIAGA

DE CALITATE EXCELENTĂ.

LUMANARIA „GLORIA”

pregătește cele mai bune calități și cele mai frumoase LUMÂNĂRI pentru cununii, botezuri și tot felul de lumânări bisericesti. Pregătește lumânări mari după comenzi speciale. Cea mai ieftină sursă de aprovizionare cu art. casnice.

Iosif Gehl

JARADUL NOU

MAGAZIN DE STICLĂRIE

împrumută tacâmuri pentru botezuri și cununii.

Inceput de epocă

(Urmare din pag. 3-a)

incărcară de mai multe oști armate. Poporul gemea.

O singură speranță mai rămâne: Armata Roșie.

Frustrat fusesse depășit, forțele eliberatoare goneau spre Carpați pe cotropitorii auzori ai diktatului din capitala Habsburgilor.

În această atmosferă de supremă încoercare, în zorii dimineții de 23 August 1944, prusacul arogant își adună bagajele, pentru că în seara aceea și ziua, posturile noastre de radio să anunțe răspicat: Români Dictatura a luat sfârșit și cu ea încetează toate aspirările. Noua eră s'a deschis. „Era glasul Suveranului, a Regelui unui popor ale cărei lanțuri căzuseră, M. S. Mihai I Regele Poporului.”

Ceace Frontul Unic Muncitoresc — acest punct arhimedean de răsturnare, a unei lumi asupritoare — la 1 Mai al aceluiasi an profesisei s'a implinit.

O nouă epocă a început și 23 August a fost crainicul ei.

Incepând cu 23 August 1944, poporul român muncitor din uzini de oțel și săracăcioase birouri, fiber și stăpân pe destinul său, a pășit la munca de reconstrucție a unei țări de vastate de bandele fasciste de toate soiurile.

Dar fără dinamismul celor două Partide muncitorești Partidul Social Democrat și Comunist, 23 August 1944 ar fi însumat o zvărcolire sângeroasă.

Numele patriotismului luminat al celor grupări în cele două Partide, urmați de alte conștiințe democratice conștiințe, libertatea a putut să vină la 23 August 1944.

Suntem liberi. Barometrul politic în căină spre democrație, spre progres și mai presus de toate spre socialism.

Să fim conștienți de timpurile cari mijesc la orizont. Sunt momente cruciale cari pot să însemne mult. Să nu uităm că avem un vecin puternic, care la greu ca și la bine ne-a dovedit prietenia lui.

Să nu uităm că cuvântul greu al prietenului din răsărit a însemnat mult la Paris și că fără el, „democrațiile apusene” puneau la grea încercare. Ardealul de Nord.

Sărbătorim a 2-a aniversare a căderii „Bastiliei fascisto-burgheze”, de astădată într-o lume liberă, democratică și anunțătoare de vremuri bune.

Mașinașii veniți cu scopul de a sparge unitatea poporului, va trebui să le răspundem cu un hotărât. Nu.

Timpul aventurilor a trecut, iar celor cari mai cred încă în reînvierea lor, putem să le spunem prietenește că unitatea poporului muncitor este chezașia înmormântării ei.

O epocă nouă a început: epoca muncii.

O epocă veche s'a lichidat: a exploatarea țării capitaliste.

Cu pași hotărâți — în gureala lui 23 August 1944 — pășim înainte, adâncindu-ne în lumea nouă: lumea socialistă și democratică.

NIC. PRECUPAȘ VALAHU

„Ardeleana”

com. engros cu textile coloniale

Prop. ARDELEAN MATEI

Arad, str. Trib. Dobra No. 3.

Cereale: Sucursală: Chișineu Criș

Tragedia evreiască

Vor reuși evreii să-și vadă visul „căminului național” împlinit?

— Opiniile britanice și acuzațiile aduse de evrei —

Printre milioanele de flinte omenești care au fost luate de vârtejul de iad al războiului și care doresc să-și refacă o existență, cei mai nefericiți sunt, probabil, evreii, care după vorba Sf. Scripturii n'au un loc unde să-și plece capul. În marea lor majoritate ei n'au decât o dorință: să părăsească acest vechi pământ al Europei, unde după tot ceea ce au suferit, ei nu se vor simți nicicând în siguranță. Așa e cazul evreilor germani care au scăpat dela exterminarea toată și în ochii cărora țara natală nu e decât o imensă groapă comună, apoi ai acelor care au fugit din vastele regiuni răsăritene, unde națiunea lor prinsese rădăcini de secole și de unde plecaseră strămoșii lor. generație după generație în căutarea unei vieți mai ușoare și a unor ceruri mai binevoitoare.

Imaginația Palestinei, ajunsă țara făgăduinței stăruie, natural în sufletul celei mai mari părți a acestor nefericiți, de două ori desrădăcinați și care visează să aibă în sfârșit o patrie care să fie a lor. Restricțiile aduse imigrării deasemenea cauzează o vie iritație atât între evreii care își pierd vremea așteptând încă în Europa ca și printre aceia care le-au luat-o înainte și care îi așteaptă în țara Canaanului. Fiindcă răspundere acestor măsuri revine autorităților britanice, toți se ridică în contra Angliei și printr-o ciudată ironie a sorții, puterea care s'a ostentat mai mult pentru Evrei, este tratată asăzî de ei ca „inamicul public Nr. 1”. Această tragică neînțelegere se explică prin faptul că încă nu s'a pus de acord asupra importanței și înțelesului exacte ale faimoasei declarații Balfour, prin care guvernul britanic se angajase după războiul trecut, să ajute la crearea unui „cămin național evreesc”, în Palestina. Pentru sioniști această numire de „cămin” trebuie să fie una cu un stat suveran și neatârnat. Dar primind acest înțeles care nu se potrivește de altfel cu intențiile sale primitive. Marea Britanie ar ridica în contra ei toată lumea arabă și i-ar întoarce spatele populațiile musulmane din propriul său imperiu. În virtutea mandatului cu care a fost împuternicită de Societatea Națiunilor

ea este pe lângă aceasta răspunzătoare de menținerea păcii și a ordinii publice în Palestina și dacă ea și-ar retrage trupele sale — ceea ce ar descoperi în mod primejdios liniile de comunicații ale Commonwealthului — luptele nefcetate, semnalate în cursul acestor ani din urmă, ar degenera îndată într'un măcel general.

În fața acestei situații și ca răspuns la acuzațiile virtuozitate aduse ei de către numeroase personalități americane, guvernul dela Londra obținuse cu mare greutate, dela cel al Statelor-Unite ca să se asocieze la trimiterea la fața locului a unei comisii de anchetă. În raportul său aceasta ajunsese la concluzia că Palestina ar putea foarte bine să primească imediat 100 000 de refugiați în plus. Dar la această veste, Uniunea arabă a amenințat cu declararea războiului sfînt. Din partea lor, organizațiile naționale evreiești, furioase că vedeau că această propunere rămâne literă moartă, au deslănțuit campania de atentate teroriste, al căror răsunet ne-a fost adus de telegrame. Și în mod fatal autoritățile englezești au reacționat cu energie, mergând până la arestarea membrilor Agenției evreiești, care este socotită de către sioniști adevărat guvern național.

În urma incidentelor președintele Truman a declarat că era gata să dea vasele și banii necesari transportului celor 100 mii de emigranți. Dar această ofertă cu totul platonice, deloc nu schimbă spre bine lucrurile, căci trupele britanice ar trebui să acopere debarcarea și să țină, în respect, pe arabi. În timp ce Statele Unite ar culege tot câștigul moral al operațiunii, Marea Britanie ar suporta toate loviturile neplăcute.

Dacă ne gândim la înspăimântătoarea soartă pe care a suferit-o poporul lui Israel, situația de azi din Palestina constituie într-adevăr, după vorba celebră a vicontelui Cecil unul din cele mai mari scandaluri internaționale ale vremii de azi. Chiar în termenii Chartei dela San-Francisco ea creiază pe lângă aceasta o gravă amenințare a păcii lumii. Dacă este un caz în care ONU are dreptul și datoria să intervină, apoi fără îndoielă este acesta. Statele arabe, care au fost admise în aceasta, trebuie să supună verdictului său și ele ar avea astfel o excelentă ocazie să dovedească faptul că sunt vrednice de încrederea ce li s'a arătat, fiind puse pe același plan cu toate popoarele civilizate. Evreii înșiși au tot interesul ca statutul lor să fie înărit și garantat de către noua conducere a lumii. Din partea sa guvernul laburist nu cere mai mult decât să împartă cu alții grelele răspunderi care apăsă pe umerii săi. Rămâne să vedem încă — și din acest punct de vedere atitudinea Statelor-Unite nu e fără să justifice un anumit scepticism — până la ce punct ceilalți membri ai consiliului de securitate ar primi să se angajeze într-o afacere care riscă să le aducă mai multe neplăceri, decât avantajii reale. (După „Tribune de Genève”)

„Muschong”

TIGLĂ, CĂRAMIDĂ

reprezentanța

chamote, parchete, var izolatoare de construcții

Dr. VALKO, Arad,

Str. E. Teodoroiu 3. Tel. 21-91

„Aro-Palace”

VĂ PEȚRECEȚI

CEL MAI BINE

„Fatma”

Ing. A. DOMAN

Calea A. Vlaicu 67.

Fabrica metalurgică

»TEBA S.A.«

Uzinele Române Textile
Arad Str. M. Scaevola 13-23

Telefon: 14-09.

Telefon: 14-09.

BANCA FEDERALĂ

„ZORILE” Arad

cu unitățile cooperative Județene înlătură intermediarii, speculanții și exploatarea reciprocă a oamenilor.

BONET

ATELIER DE TRICOTAJ
ȘI CIORAPI

Str. T. Clontea No. 30. (.)

RESTAURANTUL

MARASEȘTI

Str. Mărășești No. 29.

Prop. Tiberiu Cherecheș

CSAKY IULIU

Atelier de gravură și ștampile, gravează medallii și articole de sport.

Strada Brătianu No. 11.